

רע"פ 1123/18 - אשרף דבארי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 1123/18

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

אשרף דבארי

נ ג ד

המשיב:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, מיום 31.01.2018, בעפ"ג 21594-11-17, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: ר' יפה-כ"ץ - נשיאה, א' ביתן - סג"נ, י' רז-לוי

בשם המבקש:

עו"ד גיא זהבי

החלטה

*

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' הרכב השופטים: ר' יפה-כ"ץ - נשיאה; א' ביתן - סג"נ; ו-י' רז-לוי), בעפ"ג 21594-11-17, מיום 31.01.2018. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום (כב' השופט י' עטר - סג"נ), בת"פ 49455-09-16, מיום 02.10.2017.

2. בהחלטתי מיום 08.02.2018, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש, עד להכרעה בבקשתו.

רקע והליכים קודמים

3. נגד המבקש הוגש כתב אישום לבית משפט השלום בבאר שבע, אשר ייחס לו ביצוע העבירות הבאות: גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ניסיון לגניבת רכב, לפי סעיפים 413ב ו-25 לחוק העונשין; אימים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין; ונהיגה ללא רישיון נהיגה, לפי סעיף 10 א לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה).

4. מעובדות כתב האישום עולה, כי בתאריך 11.09.2016 בסמוך לשעה 01:50 נטל המבקש את מפתחות רכבו של המתלונן, הניע את הרכב והחל לנסוע בו ללא הסכמת בעליו "ומתוך כוונה לשלול שלילת קבע". הנסיעה בוצעה, באותן נסיבות, בעוד המבקש אינו מחזיק בידיו רישיון נהיגה כדין. ברם, לא עלה בידי המבקש להשלים את גניבת הרכב היות שהמתלונן דלק אחריו ברכב אחר והשיגו, ובכך מנע את גניבת רכבו. בשלב זה, נטש המבקש את הרכב וברח מהמקום רגלית. המתלונן שירד גם הוא מרכבו, רדף אחרי המבקש השיג אותו ואחז בגופו, ובתגובה איים המבקש על המתלונן כי יפגע בו באמצעות סכין שהייתה ברשותו, לדבריו. בשלב זה, הגיע למקום רכב אחר בו נהג חברו של המבקש, אשר ליווה אותו במעשה הגניבה והשניים נמלטו מהמקום בנסיעה.

5. ביום 17.06.2016, הורשע המבקש, במסגרת הסדר טיעון, על יסוד הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן. הצדדים לא הגיעו להסכמה בעניין העונש אך הסכימו כי המבקש יישלח לקבלת תסקיר בשירות המבחן טרם הצגת הטיעונים לעונש.

6. שירות המבחן הגיש שני תסקירים בעניינו של המבקש. מהתסקיר הראשון עולה כי, עובר לעבירה מושא עניינו, הורשע המבקש בחמש הזדמנויות שונות בגין ביצוע עבירות רכוש, אלימות, ועבירה של מגע עם סוכן זר, כאשר ההרשעה האחרונה היא משנת 2014. כמו כן, עולה מהתסקיר כי "מאז שנות ה-20 המאוחרות לחייו [של המבקש] הוא נהג לצרוך אלכוהול בנסיבות חברתיות ובכמויות מופרזות עד להגעה למצב של שכרות וכי בהמשך גם נחשף לשימוש בסמים". המבקש טען בפני שירות המבחן, כי בעת ביצוע העבירות הוא היה שרוי בגילופין, והביע צער וחרטה על מעשיו. לדבריו, מאז שחרורו מהמעצר הוא נמנע מלצרוך אלכוהול. שירות המבחן עמד על דפוסי ההתנהגות הבעייתיים של המבקש הקשורים בצריכת האלכוהול, הגם שדפוסים אלו אינם מקור הפעילות הפלילית של המבקש, הכוללת מספר הרשעות קודמות, שכן זו החלה טרם שהתפתחה ההתמכרות לאלכוהול. שירות המבחן התרשם, כי למבקש "מאפייני אישיות בלתי בשלים"; "כוחות פנימיים דלים"; כי המבקש מתאפיין ב"קושי בהצבת גבולות פנימיים"; ו"מושפע בקלות ונגרר לחברה שולית". כמו כן, ציין שירות המבחן כי המבקש הוא בעל "דימוי עצמי נמוך עם קווים אישיותיים ילדותיים המתבטאים בחוסר ביטחון, תלותיות ועוד". עוד נאמר בתסקיר המבחן, כי המבקש מציג קושי בחשיבה לטווח ארוך ביחס למעשיו והשלכותיהם על חייו וסביבתו. להתרשמות שירות המבחן, הסנקציות הפליליות שהושתו על המבקש בגין ביצוע עבירות קודמות לא הניעו אותו לבחון את התנהלות חייו. לצד זאת, המקרה מושא עניינו "המחיש לו [למבקש] את המחירים המשפחתיים שעשוי לשלם במידה ולא יערוך שינוי מהותי באורחות חייו". שירות המבחן הבהיר בתסקירו, כי

המבקש זקוק לתהליך טיפולי לגמילה מאלכוהול, והלה הביע את נכונותו להשתלב בתוכנית טיפולית מעין זו.

בתסקיר השני תואר תהליך האבחון שעבר המבקש, שממנו עלה כי המבקש משתמש לרעה באלכוהול, אך הוא נמצא כיום ברמיסיה. המבקש הציג "מוטיבציה כנה לשינוי" ונכון למועד חתימת התסקיר, המבקש שמר על ניקיון מאלכוהול ומחומרים משני תודעה וזאת במשך כשנה, ולדבריו טיפולי הגמילה מסייעים לו. לפיכך, שירות המבחן המליץ שלא להשית על מבקש עונש מאסר לריצוי בפועל, אלא להעמידו בצו מבחן אשר במסגרתו הוא ישולב בתוכנית גמילה, בצד הטלת 80 שעות של"צ.

7. ביום 02.10.2017, ניתן גזר דינו של בית משפט השלום. בית משפט השלום עמד על כך כי תופעת הפריצה לרכבים וגניבתם הפכה ל"מכת מדינה", הן בשל שכיחות המקרים והן בשל הפגיעה הקשה בשלומם ובביטחונם האישי של תושביה. אף שהמבקש הורשע רק בניסיון לגניבת רכב, ראה בית משפט השלום במעשיו חומרה שוות ערך לביצוע העבירה המושלמת בשל הפגיעה בציבור, ומאחר שהמבקש הוכיח כי הסכנה לביטחונו האישי של המתלונן אינה בגדר חשש ערטילאי, לאור עבירת האיומים שביצע כלפי המתלונן, בגינה גם הורשע. לבסוף, הדגיש בית המשפט את חומרתה של העבירה שעניינה נהיגת רכב בעת שלילת רישיון.

8. בית משפט השלום אימץ את עמדת המשיבה, לפיה יש לקבוע מתחם ענישה הולם הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל, בצינו כי:

"השילוב של אותה התארגנות שבאה לידי ביטוי ברכב המלווה עם ההגעה באישון ליל לחוותו של המתלונן המרוחק עשרות קילומטרים מבית הנאשם [המבקש], עם העובדה שהנאשם [המבקש] למעשה הצליח להניע את הרכב ולנהוג בו כברת דרך, עם העובדה שגם לאחר שנתפס החל לאיים באופן מילולי על בעל הרכב כי יעשה כנגדו שימוש בסכין שטען שנמצאת ברשותו, הינו שילוב המלמד על נסיבות חמורות במיוחד בכל הקשור לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות".

9. לצורך קביעת העונש ההולם בגדרי המתחם, עמד בית המשפט השלום על מספר שיקולים, אשר הטו את הכף לכיוון ענישה מחמירה: עברו הפלילי של המבקש, הכולל שנת מאסר על תנאי ברת הפעלה; הערכת שירות המבחן כי מתקיימים במבקש גורמי סיכון רבים נוכח מאפייני אישיותו; התרשמותו של שירות המבחן כי עונשים שהושתו על המבקש בעבר לא הביאוהו לבחינת התנהלות חייו; וכן העובדה שהשימוש באלכוהול לא היה מקור מעורבותו הפלילית של המבקש.

10. בנוסף, נתן בית משפט השלום את דעתו לשיקול שעניינו הרעתו של המבקש מביצוע מעשים דומים בעתיד, לנוכח מעורבותו הפלילית הקודמת של המבקש והעובדה כי עונשי מאסר ומאסרים מותנים לא הרתיעוהו עד כה. בית המשפט השלום התייחס לצורך בהחמרת הענישה לצורך הרעת הרבים, בשים לב לתופעה הנרחבת של גניבת רכבים, אשר מבוצעת בהיקף נרחב, בשל הרווח הכלכלי המשמעותי הצפוי לעבריינים, והסיכוי המזערי להיתפס.

11. כשיקולים לקולה, ראה בית משפט השלום את הודאת המבקש שביטאה נטילת אחריות וחסכון בזמן שיפוטי; הבעת צער וחרטה על מעשיו, ששירות המבחן העריך כי היא "כנה"; ואת נסיבותיו האישיות הלא פשוטות של המבקש, ובפרט מצבו הרפואי.

12. לאור זאת, גזר בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 13 חודשי מאסר לריצוי בפועל; הפעלת עונש מאסר מותנה בן שלושה חודשים, תוך צבירת חודש אחד לעונש שהוטל, כך שהמבקש ירצה 14 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו; 10 חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו, עבירת רכוש או אלימות מסוג פשע; חמישה חודשי מאסר על תנאי שבמשך שלוש שנים מיום שחרורו לא יעבור עבירת רכוש או אלימות מסוג עוון, עבירת איומים, או עבירת נהיגה בעת פסילה; הפעלת התחייבות מותנית בסך 2,000 ₪; פיצוי למתלונן בסך 5,000 ₪; ו-15 חודשי פסילה בפועל מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה.

13. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי בבאר שבע הנסב על חומרת עונשו. בערעורו טען המבקש, כי בית משפט השלום החמיר עמו יתר על המידה, ובפרט, בעונש המאסר שנגזר עליו. בדחותו את הערעור, ציין בית המשפט המחוזי כי צדק בית משפט השלום בקובעו, כי בתחתית מתחם העונש ההולם יש להציב עונש של מאסר בפועל, בשל חומרת העבירות בהן הורשע המבקש. בית המשפט המחוזי לא חלק על דברי המבקש כי הוא נמצא בעיצומו של תהליך שיקומי מוצלח לגמילה מאלכוהול. עם זאת, לא סבר בית המשפט המחוזי כי יש להורות על ביטול עונש המאסר שהושת על המבקש, בכדי למנוע את קטיעת הטיפול השיקומי, בצינו כי "לא הוכח קשר כלשהו בין העבירות החמורות שביצע המערער [המבקש] לבין צריכתו המופרזת של האלכוהול". הודגש בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, כי העבירה הייתה פרי תכנון מוקדם וכללה נסיעה לחוותו המבודדת של המתלונן וביצוע העבירות בסיוע חברו, ואין מדובר באירוע ספונטני. בית המשפט המחוזי עמד על הסכנה הרבה הטמונה במעשיו של המבקש לשלום הציבור ולבטחונו, וזאת גם בשל הנהיגה שנעשתה לידו ללא רישיון בתוקף. לבסוף, התייחס בית המשפט לעברו הפלילי של המבקש, ולעובדה כי את המאסר המותנה שהופעל ירצה המבקש בחפיפה חלקית לעונש שהוטל עליו בתיק זה.

הבקשה לרשות ערעור

14. בבקשת רשות הערעור המונחת לפניי משיג המבקש על חומרת העונש שנגזר עליו, וזאת ממספר נימוקים: ראשית, טוען המבקש כי בית המשפט המחוזי שגה וקבע כי העונש שנגזר עליו תואם את מדיניות הענישה הנוהגת "וזאת תוך התעלמות ממנעד העונשים הרחב הקיים בפסיקה בנושא". שנית, נטען על ידי המבקש כי שגה בית המשפט המחוזי "כאשר בחר שלא לחרוג ממתחם העונש נוכח טעמי שיקום ממשיים". לשיטתו של המבקש, קטיעתו של התהליך השיקומי תפגע "באינטרס הציבורי שבשיקום מי שסטה מהדרך והשבתו למעגל החברה הנורמטיבי, אקט אשר כלל החברה יוצאת נשכרת ממנו". שלישית, טוען המבקש כי היה על הערכאה קמא ליתן משקל רב יותר להמלצות שירות המבחן. רביעית, נטען כי עונש המאסר בפועל שהשית בית המשפט על המבקש "אינו מקיים כל תכלית חוקית ובנסיבות העניין יש לומר כי הוא ניצב בניגוד לאינטרס הציבורי". לטענת המבקש, נסיבות המקרה אינן "מחייבות הוקעה, הרתעה חזקה ו/או הרחקה מהחברה", ולכן אין צורך במאסר בפועל, וכי עונש של עבודות שירות, בשילוב טיפול בהתמכרות, עדיף "בעשרות מונים על התועלת אשר תופק משליחתו אל מאחורי סורג ובריח". על יסוד האמור, טוען המבקש כי על בית המשפט ליתן לו רשות ערעור, לדון בערעור לגופו ולהורות על ביטול עונש המאסר בפועל שהושת עליו.

15. כידוע, רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה והיא שמורה למקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או במקרים בהם מתעורר חשש מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 2054/18 רבאיעה נ' מדינת ישראל (12.03.2018); רע"פ 10059/16 בדיר נ' מדינת ישראל (14.3.2017)) לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, סבורני כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, שכן הבקשה נוגעת לענייני הפרטי של המבקש, הא ותו לא. בנוסף, לא מצאתי כי קיים חשש לעיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש. אוסיף עוד, כי עיקרי טענותיו של המבקש הועלו גם בפני ערכאת הערעור ונראה כי מדובר בניסיונו של המבקש לערוך מעין "מקצה שיפורים" לתוצאת הערעור, ניסיון שאין להיעתר לו (רע"פ 266/18 פלוני נ' מדינת ישראל (13.02.2018); רע"פ 460/17 אבו הדואן נ' מדינת ישראל (20.03.2017)) די בנימוקים אלו בכדי לדחות את הבקשה.

16. למעלה מן הצורך, אציין כי לאחר שבחנתי את טענותיו של המבקש, הגעתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות גם לגופו של עניין. **אפתח בטענות המבקש לעניין חומרת עונו.** בית משפט זה פסק, לא אחת, כי בקשות מעין אלה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי", אלא אם מדובר במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה בנסיבות דומות (רע"פ 9909/17 דרויש נ' מדינת ישראל (01.01.2018); רע"פ 501/16 ראובן פישמן נ' מדינת ישראל (24.1.2016)) סבורני, כי אין מדובר במקרה דנן בסטייה ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות, קל וחומר שאין עסקינן בסטייה קיצונית.

17. לטענת המבקש, יש לחרוג לקולה במקרה דנן ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום. בית המשפט השלום סבר כי אין מקום לעשות כן בשל חומרתה היתרה של העבירה. לטעמי, צדקו הערכאות הקודמות כשאר סיווגו את העבירות שביצע המבקש כעבירות בעלות חומרה יתרה, הן בשל הסכנה הגלומה בהם לשלום הציבור והן בשל העובדה כי גניבת כלי רכב הפכה להיות "מכת מדינה". לפיכך, לא היה מקום לחריגה לקולה ממתחם הענישה משיקולי שיקום.

עם זאת, ניתן ביטוי ממשי להשתלבותו של המבקש בטיפול שיקומי לגמילה מאלכוהול, בכך שבית משפט השלום החליט לגזור את עונשו של הנאשם בחלקו התחתון של מתחם הענישה שנקבע, ובהפעלת עונש המאסר המותנה בהצטברות חלקית בלבד לעונש המאסר שהוטל.

אוסיף עוד, כי אין בידי לקבל את טענת המבקש לפיה העונש שנגזר עליו "אינו מקיים כל תכלית [חוקית] והוא ניצב בניגוד לאינטרס הציבורי בעניינו של הנאשם." סבורני, כי הערכאות הקודמות שקלו את מכלול השיקולים הצריכים לעניין, לקולה ולחומרה, ולא נראה כי נפל פגם בהחלטותיהם. לסיכום, הנני סבור כי העונשים שנגזרו על המבקש אינם חמורים במידה המצדיקה התערבות בהם, ועל אחת כמה וכמה משמדובר בבקשה לרשות ערעור ב"גלגול שלישי".

18. סוף דבר, הבקשה לרשות הערעור נדחת בזאת. וכפועל יוצא מכך מתבטלת החלטתי, מיום 08.02.2018, בדבר עיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בפועל, אשר הושת על המבקש.

19. המבקש יתייצב לריצוי עונשו, ביום 09.04.2018 עד השעה 09:00, בימ"ר "דקל" במתחם כלא באר שבע, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה ביום, כ"ז באדר התשע"ח (14.3.2018).

תוקנה היום, כ"ח באדר התשע"ח (15.3.2018).

ש ו פ ט
